

Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen
Amigos de Cabo Verde

Nummer 3/ 2020 Årgång 30

I år har det varit omfattande regn i landet, de första på tre år. Det var efterlängtat trots de problem de medförde.

Årsmötet blev i år väldigt annorlunda, men vi lyckades genomföra det. Och tack vara det nya formatet kunde vi ta del av ett par intressanta fördrag, direkt från Kap Verde.

Hållbar räkodling på São Vicente var ett av dessa.

Kap Verdes utveckling under 45 år diskuterades av Jorge Tolentina i ett annat intressant anförande.

Föreningen Black Panthers firar sitt 40 årsjubileum i år i en hel vecka i slutet av året med medverkan av bl.a. Kap Verdes president. Vi firar med ett omtag av insamlingen till stöd för deras arbete med Covid-19 offren.

Kap Verdes problem till följd av pandemin är fortfarande gigantiska med nedstängda kommunikationer och snabbt växande arbetslöshet.

Föreningen Black Panthers firar i år sitt 40-årsjubileum

Detta kommer att firas under årets sista vecka, först genom öppningen av ett kriskabinett till stöd åt de Coronadrabbade invånarna i stadsdelen Varzea. Det följs sedan upp med utdelning av julklappar till barnen i Mini-black, en kulturkväll och en stor fut-saltturnering.

På nyårsafton hålls en mottagning i föreningens byggnad för bl.a. dess viktigaste partners. De kommer att hyllas med ett särskilt diplom, som

delas ut av landets president Jorge Carlos Fonseca. Amigos styrelse är inbjuden, men har ju tyvärr stora svårigheter att medverka, men planerar någon sorts videohälsning.

Vi gratulerar Black Panthers för 40 framgångsrika år och hoppas att nedanstående insamling ska ge en anseelig summa pengar som räcker till mer än bara ett julkalas till barnen på förskolan *Mini Black* och de äldre på dagcentret.

Juletid är önskans tid och vi önskar att vi får ett lika bra gensvar nu som vi fick för Covid-19 insamlingen i våras så att *Black Panthers*, kan distribuera julgåvor/matpaket eller liknande mer brett bland de mest behövande i stadsdelen Varzea,

Julgåva 2020

Julen 2020 i pandemins år kommer vi alla att minnas.

Men låt oss också komma ihåg den som julen då vi var extra givmilda med en gåva till barnen på Mini Black och deras familjer, då vi bidrog till att göra julen godare än vanligt, detta år när inget var som vanligt. Varje krona vi får in förmedlar vi direkt utan mellanhänder. Och varje enskild krona du skänker gör stor skillnad!

Ge din julgåva via ACV:s Swish eller Plusgiro

Märk ditt bidrag: "JULGÅVA 2020"

Swish: 123 582 02 12

Plusgiro: 921238-2

Öppna Swish och skanna QR-koden

Kap Verde och Covid-19

Sedan pandemin började i Kap Verde med det första registrerade Covid-19-fallet i mars 2020 har totalt 9840 fall anmälts fram till 15 november, varav 349 aktiva fall och 103 dödsfall.

Trenden visar en minskning av antalet fall på öarna *S. Nicolau, Sal, Boa Vista* och *Maio*, medan *S. Vicente, Santiago* och *Fogo* nyligen har visat en ökning. För *Fogo* rapporterades de första fallen i augusti och nya infektioner har ökat dagligen, vilket har gjort staden *S. Filipe* till ett nytt epicentrum för epidemin i landet.

Regeringen har övervakat och utvärderat den epidemiologiska situationen på varje ö och den 14 november godkändes resolutionen 152/2020 som fram till 14 december innebär ett förlängt katastrofläge på öarna *Fogo* och *Santiago* och förhöjd beredskap för återstående öar med olika restriktioner för befolkningen. För att ytterligare minimera överföringsriskerna föreskrevs en obligatorisk användning av ansiktsmasker för allmänna utrymmen den 5 november i hela landet.

Kap Verde är, som ett litet ö-land, ett av de länder som påverkas mest av denna pandemi, både ekonomiskt, socialt och i inkomst. Enligt en studie (med ett urval av 350 företag) om effekterna av pandemin under det första kvartalet 2020 konstaterades följande:

- 20 % av företagen har helt avbrutit sin verksamhet
- 80 % har kunnat fortsätta bedriva verksamheten i begränsade former
- Turismen var den sektor som drabbats mest, med 83 % av företagen tillfälligt stängda
- 68 % av de tillfrågade företagen uppger att omsättningen minskat på grund av restriktionerna.

Arbetslösheten, som före pandemin uppgick till cirka 11 % har av regeringen förutspått öka upp till 20 % i slutet av året till följd av krisens effekter. Den största ökningen förutses inom turistsektorn, som stod för 25 % av den inhemska BNP.

Till följd av pandemin stängdes den 19 mars landets gränser, vilket medfört en förlust av 550 000 turister, en minskning med 70 % mot föregående år. Regeringen förutspådde i oktober att turismen för Kap Verde i år skulle minska till 2005 års nivå.

Statsbudgeten för 2021 godkändes den 27 november med stor osäkerhet. Kap Verdes ekonomi upplever en aldrig tidigare skadad lågkonjunktur och en prognos som sätts idag kanske inte längre gäller i morgon. Som exempel förutsåg regeringen en tillväxt på 4,3 % för 2021 utgående från en ekonomisk lågkonjunktur-indikator 2020 på högst 8,5%. Numera pekar siffrorna på en ekonomisk lågkonjunktur-indikator på cirka 11 %.

Att bekämpa pandemin är högsta prioritet i statsbudgeten. Det krävs investeringar i hälsosktorn, social trygghet, miljö och fysisk säkerhet. Den andra prioriteringen har att göra med återhämtningen av Kap Verdes ekonomi och stöd till företaget.

Den tredje prioriteringen är skydd av befintliga jobb samt skapandet av nya arbetstillfällen och den fjärde att stötta hushållsinkomsterna, där man förväntas skapa ett paket av nya lösningar, såsom ett socialt inkluderingsbidrag, solidaritetsstöd och andra instrument.

Finansministern Olavo Correia sa i en intervju med *Expresso das Ilhas* den 29 november att

Ingen vet med säkerhet hur världen och Kap Verdes ekonomi kommer att se ut under första halvåret 2021... Vi vet ännu inte när vaccinet kommer att finnas på marknaden, och när det kommer att finnas tillgängligt för hela världen. Dessutom vet vi ännu inte hur medborgarnas reaktioner kommer att bli efter att vaccinet kommit ut på marknaden. Allt detta ger utrymme för en enorm osäkerhet kring utvecklingen av världen, den europeiska och den nationella ekonomin. Vi måste vara mycket försiktiga med riskerna som finns i budgeten för 2021, så därför sa jag i början att vi måste göra det omöjliga möjligt ...

Text av Alicia Borges Månsson

Föreningens samarbete med Black Panthers presenterades under årsmötet av Sylvia Hermansson. Kontakten med dem och deras ordförande Alcides Amarante är förtroendefull och tät.

I och med Coronapandemin stängdes Mini-Black, men barnen och deras familjer har fått fortsatt hjälp med två lagade mål mat dagligen. Även de äldre på Black Panthers dagcenter har fått mat och hygienartiklar, liksom ytterligare några behövande familjer i stadsdelen. Amigos har kunnat bidra väsentligt till den verksamheten.

Mer bekymmer har det blivit när det efterlängtrade regnet äntligen kom efter tre års torka. Det ställde till med stora översvämningar och omfattande skador, där främst Praia drabbades. Black Panthers lokaler öppnades då upp för att evakuera de som inte kunde bo kvar hemma.

Black Panthers har nyligen bestämt att öppna ett COVID-19 KRISKONTOR, för att under det kommande halvåret bistå de mest utsatta med basvaror.

Stjärnhimlens förskola i Karlstad har haft kontakt med Black Panthers i 10 år. De samlar in pengar med loppmarknader och soppluncher och får en levande kontakt med ett annat land och andra förhållanden. Under pandemin har man samlat in 6000 kr och trots pandemin har man inför julen lyckats samla in 4070 kronor.

Alcides Amarante skickar regelbundet hälsningar till oss. De förbereder nu, som ett tecken på sin tacksamhet en kort video med julsånger och hälsningar till våra faddrar och medlemmar och till Stjärnhimlens förskola.

Ingen fest i år, men väl ett bra årsmöte

I år hölls årsmötet över videolänk, precis om de flesta styrelsemötena i år. Detta gjorde det lättare för medlemmar från t.ex. Västsverige att delta, vilket verkade vara uppskattat. 20 medlemmar deltog i mötet, hälften från styrelsen.

Innan mötet började kunde vi lyssna till två intressanta föredrag med föreläsare direkt på länk från Kap Verde.

Det ena hölls av diplomaten och författaren **Jorge Tolentino**, som gav sin syn på utvecklingen under Kap Verdes 45 år av självständighet och det avtryck pandemin gjort i samhället. I det andra redogjorde **Carlos Ferreira Santos** för ett stort projekt på São Vicente med odling av räkor och tilapiafiskar, som han leder. Föreläsningarna hölls på engelska, fungerade bra och rapporteras på annan plats i tidningen. Innan årsmötet visades också en hälsning från Black Panthers som gav liv åt mötet.

Föredragen pekade också på möjligheten att utvidga vår verksamhet med fler sådana tillfällen, kom gärna med förslag på ämnen.

Vid mötet återvaldes hela den tidigare styrelsen utom Hans Wessel, som inte ville fortsätta. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Även revisorerna valdes om och Thomas Fahlman och Agneta Wessel blir valberedning. Årsavgiften behålls oförändrad, 300 kr för familjemedlemskap och 200 kr för enskilt.

Årets verksamhet gav en vinst på ca 7 000 kr och våra tillgångar är nu 54 000 kr, en bra buffert för ett kontinuerligt stöd till Black Panthers, som vi under året kunnat stödja med 140 000 kr. Projektfonden har nu 27 000 kr och har inte gjort några utbetalningar.

Insamlingen för att lindra effekterna av Coronapandemin har gett 70 000 kr, som varit ett värdefullt tillskott till Black Panthers covid-arbete i Varzea och till organisationer i Mindelo och på Boa Vista.

Sylvia Hermansson informerade om samarbetet med Black Panthers där vi får mer eller mindre regelbundna bidrag från ca 70 personer. Ragnar Ottosson redogjorde för projektfonden som efter mötet bidragit till ett kulturprojekt på Brava med 10 000 kr.

Fazenda de Camarão - farm med hållbar odling av räkor och tilapiafisk

I samhället Calhão, 2 mil öster om Mindelo på São Vicentes ostkust ligger sedan ett par år Fazenda de Camarão, ett projekt för ekologisk uppfödning av räkor. En av grundarna, Carlos Ferreira Santos presenterade projektet i ett föredrag på årsmötet.

Projektet syftar till att producera räkor för den inhemska marknaden och erbjuda en ekologiskt hållbar produkt. Dessutom föder man upp tilapia till levande bete vid linfiske av tonfisk. Tillsammans med kommun, företag och andra organisationer bidrar projektet till regionens socioekonomiska utveckling, och skapar arbeten för främst kvinnor, hårt drabbade av arbetslöshet och fattigdom.

Vilda räkor fångas oftast genom trålning vilket medför stora skador på havsbotten. Vid fångsten av ett kilo räkor kan upp till 10 kg marint liv dödas och mängden fångade räkor överstiger den naturliga reproduktionen, vilket på sikt hotar populationen. Vildfångade räkor har ingen spårbarhet, så man vet inte vad man äter. Odlade räkor är däremot ett trovärdigt, hållbart och spårbart livsmedel, som skyddar det naturliga beståndet och det marina ekosystemet.

Kap Verde har hittills varken lyckats producera eller fiska egna räkor utan importerar upp till 120 ton om året, vilket medför valutaförluster på upp till 2 miljoner euro/år. Importen kan nu ersättas genom farmens produktion. Med en lågintensiv teknik kan man årligen producera 200 ton certifierade räkor för både den lokala marknaden och för export och bidra till landets ekonomiska utveckling.

Kap Verdes isolerade läge medför obegränsad tillgång till rent havsvatten och räkorna odlas i urgrävda bassänger på land med uppumpat ytvatten från havet. Farmen använder giftfria yngel från certifierade laboratorier och planerar att bygga ett eget kläckeri. Förnybar energi minskar produktens koldioxidavtryck och de ekologiska produkterna är certifierade av internationella miljöorganisationer.

Det industriella fisket av tonfisk skapar stora problem i landet. Det medför upp till 60% sidofångst av t.ex. haj, delfin, havssköldpaddor och sysselsätter bara ett fåtal av världens fiskare. Traditionellt fiske med lina skapar däremot livsbetingel-

ser för miljontals män och kvinnor och är den mest hållbara fångstmetoden för tonfisk. Den minimerar miljöavtrycket och gynnar en hållbar utvinning av marina resurser.

Brist på levande bete har varit en historisk flaskhals för traditionell tonfiskfångst med lina, vilket är utgångspunkten för projektets andra produkt. Farmen föder upp 100 ton tilapia till levande bete för traditionellt fiske, vilket gör det möjligt för lokala fiskare att fiska på det etiska och hållbara kapverdiska sättet. Bland farmens produkter finns färsk tonfisk och konserverad tonfisk från dagsfärs fångst. Sedan 2010 rankar Greenpeace linfiskade tonfiskkonserver som de mest miljövänliga.

Projektet har ett etablerat samarbete med erkända internationella organisationer från bl.a. Tyskland, Nederländerna och Brasilien med stor erfarenhet från såväl fiske och akvakultur som av avsättning och förnybar energi. Det leds av en grupp marinbiologer och ingenjörer med omfattande erfarenheter av både forskning och produktion. Det är fortfarande under utveckling och ser flera utmaningar i finansiering, teknologi och kunskap och i tillgången till energi, logistik och transporter.

Kap Verde

45 år efter självständigheten

Jorge Tolentino, tidigare ledande politiker, diplomat och författare höll ett fantastiskt föredrag på årsmötet där han beskrev Kap Verdes utveckling ända sedan självständigheten för 45 år sedan och fram till var landet står idag.

Presentationen visade på framgångarna som landet genomgått, men samtidigt hur skört landet är. Den blickade också framåt på vad som krävs för att ta landet vidare, inte bara efter pandemin och översvämningarna som drabbat landet, utan även på längre sikt.

När Kap Verde blev självständigt 1975 befann sig landet i svår torka och var i det närmaste bankrutt, med utbredd svält och hopplöshet i hela landet. Det var många som trodde att Kap Verde skulle överleva högst 6 månader.

Framgångssagan saknar motstycke bland utvecklingsländer och var endast möjlig genom det unika ledar-

skapet och samarbetet mellan regeringen och diplomatiska ansträngningarna som snabbt skedde med samarbetsländer däribland Sverige och alla hjälporganisationer.

Vad var så hemligheten? Tolentino lyfte fram flera viktiga saker såsom ett starkt och pragmatiskt ledarskap i regeringen där rätt beslut togs vid rätt tidpunkt, och som möjliggjordes med de små resurser som fanns. Tydliga mål sattes tidigt upp;

- Ingen ska behöva svälta i landet
- Vi behöver erbjuda utbildning till alla och det krävs en stark hälsoplan som ska gynna hela befolkningen och fokusera på de sociala problemen som finns i landet, särskilt för kvinnorna.
- En tidig ekologisk plan som främjar jordbruket utveckling och motverkar skogsavverkning
- Tydlig vilja att utveckla landet vidare med transparens och med sociala rättvisa som grund.

Det fanns ett starkt ledarskap som hushöll med de knappa resurserna och man hade en bra koordinatör med de samarbetspartners och bidrag som fanns tillgängliga och planer som involverade befolkningen i uppbyggandet av landet.

Tolentino frågar sedan huruvida vi uppnått det vi ville med Kap Verde på dessa 45 år? Självklart kan vi stolt säga att Kap Verde har uppnått massor, och alla nationella och internationella jämförelser prisar landet på alla de traditionella mätetalen för vad som åstadkommit på denna korta tid, men kunde mer ha uppnåtts?

Coronasituationen och stormen René har skapat enorma problem för landet och visar att Kap Verde fortfarande är väldigt skört. Vi har fortfarande en enorm fattigdom och familjer som lever i enkla hus med 6-10 personer under samma tak. En stor arbetslöshet med en informell arbetssektor som skapar låga inkomster i brist på riktig nationell industriproduktion.

Pandemin och översvämningarna, som slagit särskilt hårt mot den fattiga befolkningen, visar tydligt på bristerna landet egentligen har och har skickat ett starkt och tydligt budskap till regeringen att ett

nytt tänk krävs för att få ordning på landet, även på lång sikt efter pandemin.

Tolentino menar att politikerna inte kan tänka på det traditionella sättet längre utan måste återinföra den ursprungliga dialogen som tidigare fanns mellan politikerna för att kunna prioritera det viktiga och återuppbygga landet i samma anda som under början av självständigheten. Kap Verde har resurser att utrota fattigdomen och de sociala problemen som finns, men att man måste samarbeta mot korruption och lämna blockpolitiken.

- *Kap Verde är för litet och känsligt för att fortsätta som vi gjort, och ett nytt ledarskap som ska möjliggöra en ny sorts demokrati måste fram snabbt. Ett ledarskap som inger förtroende och stolthet till folket så man kan utnyttja de fantastiska uthålliga krafter som finns hos befolkningen så man kollektivt kan bygga upp landet. Ett ledarskap som bygger på politiskt engagemang och samarbete.*

Det var ett inspirerande föredrag från Jorge Tolentino och han ville även passa på att tacka Sverige med alla de insatser som bidragit till Kap Verdes uppbyggnad men även Amigos de Kap Verde för de viktiga insatserna som föreningen gör för befolkningen och barnen där, med bevarande av Kap Verdes kultur utanför landet.

Christer Månsson

Kommunalvalen 2020

Kap Verdes åttonde kommunalval hölls den 25 oktober (landets första kommunalval hölls 1991).

Det var många som inte röstade, hela 41,8 %, den tredje lägsta valdeltagandet i landets historia.

MPD förlorade sin majoritet från 2016 års val i 5 av landets 18 kommuner medan PAICV fick majoritet i 8 kommuner, en ökning från tidigare 2.

MPD förlorade mot PAICV i *Praia*, *Tarafal*, *S. Domingos*, *Ribeira Grande (Santiago)* och *S. Filipe (Fogo)*, men gick hem med segern i *Ribeira Brava (S. Nicolau)* som tidigare leddes av ett oberoende parti.

PAICV vann även i *Boa Vista*, men MPD behöll sin majoritet i kommunfullmäktige. MPD behöll mandatet på *Sal*, *Maio*, *Brava*, *S. Vicente* och *Santa Catarina*, men lyckades inte behålla egen majoritet.

Notiser

Fogo och Maio är nu biosfärområden och ingår i Unescos världsomspännande program för att förbättra relationerna mellan människan och miljön globalt. Biosfärområdena ska fungera som modellområden för hållbar utveckling med höga kulturhistoriska och biologiska landskapsvärden.

"Det är en ära och en prestation för ett litet land som Cabo Verde. Det är också en hyllning till de som använt sin expertis och som arbetat hårt för att dessa två öar skulle få denna status. Detta är en historisk händelse som borde göra alla Kapverdier stolta" uttalade Kap Verdes jordbruks- och miljöminister.

I år har det regnat rejält över hela KV, vilket gläder alla efter 3 års torka. Men samtidigt orsakades allvarliga översvämningar, ras och jordskred, främst på S. Antão, Fogo och S. Vicente. Värst drabbat blev nog Praia. Tre dagars intensivt regn skapade stor förödelsen i staden och många människor fick evakueras från sina helt översvämmade hem.

Många familjer i Varzêa, liksom andra områden i huvudstaden hade fått sina hem översvämmade och en del hade fått allt de ägde förstört. Flertalet familjer var efter regnet tillfälligt evakuerade på BP:s dagcenter.

Kap Verdes allmänna datanätverk utsattes nyligen för en omfattande cyberattack, Fortfarande ligger en massa viktiga funktioner nere, bl.a. RTC och regeringens officiella sida www.covid19.cv har inte uppdaterats sedan den 2020-11-25. Attacken har anmälts till Interpol.

Höstens regn skapade inte bara problem, det gav också fyllda vattenmagasin och förhoppning om god skörd.

Vänskapsföreningen **Amigos de Cabo Verde**

www.caboverde.se

<https://www.facebook.com/groups/AmigosdeCaboVerde/>

AmigosdeCaboVerde/

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3
169 69 Solna, tel 070-260 87 57

Redaktör, kassör:

Claes-Göran Ahrén, tel 070-321 09 20

Övrig styrelse:

Sylvia Hermansson, fadderprojekt
Ragnar Ottosson, projektfond
Alicia Borges-Månsson

Luis Santos
Maria Santos Vogt
Per Rathsmann
Birgitta Quick

Medlemsavgift:

200:- kr, familj 300:-

Plusgiro:

92 12 38-2

Swish:

123 582 02 12

Konto för fasta överföringar:

Clearing 9960, konto 3409212382

Delícia de Laranja

- en god apelsinkaka till jul

3½ dl vetemjöl

½ tsk bakpulver

3 ägg, separerade i gula och vita

125 g osaltat smör, 2 msk att smöra formen med
2 dl strösocker

Rivet skal av 1 apelsin

1 dl färskpressad apelsinsaft

½ dl florsocker

Apelsinklyftor (kan uteslutas)

Värm ugnen till 175°. Smöra och mjöla en rund kakform, ca 20 cm diameter.

Rör ihop mjöl och bakpulver i en skål, blanda väl. Vispa äggvitorna i en annan skål med elvisp till så hårt skum att det bildas toppar.

Vispa samman smör och strösocker ljust och pösigt med elvispen på högsta hastighet.

Vispa i äggulorna, en i taget. Rör sedan försiktigt ner mjölblandningen, apelsinskalet och hälften av apelsinsaften för hand med träsliv eller på mycket låg hastighet med elvispen. Vänd hastigt ner äggvitorna i äggblandningen tills allt är precis bara blandat. Häll smeten i kakformen.

Baka tills kakan är torr inuti, ca 30–40 minuter.

Prova med en sticka. Ta kakan ur ugnen och låt den svalna i formen på galler i ca 10 minuter. Vänd sedan upp kakan på galler och låt den stå tills den är ljummen. Lägg upp den på ett fat.

Rör samman resten av apelsinsaften och florsockret tills sockret löst sig och fördela det sedan jämnt över kakan. Garnera gärna med apelsinklyftor.

Leontina Barreto